

Національна академія наук України
Інститут регіональних досліджень

Серія **“Регіони: моніторинг, прогнози, моделі”**

Головний редактор д.е.н., проф. Є. І. Бойко

ISBN 978-966-02-4250-0

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ОБЛАСТЕЙ
ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ:
АНАЛІЗ, ДІАГНОЗ, ТЕНДЕНЦІЇ

Львів - 2009

УДК 332.122(477.8)
Е-45

Економічний розвиток областей Західного регіону України: аналіз, діагноз, тенденції : [монографія] / НАН України. Ін-т регіональних досліджень; наук, ред. С.О. Ішук. - Львів, 2009. - 164 с. - (Сер. "Регіони: моніторинг, прогнози, моделі").

У монографії запропоновано методичні підходи до оцінювання загальноекономічного розвитку областей регіону, що передбачає розрахунок абсолютних і відносних показників розвитку областей, аналіз ефективності використання виробничих ресурсів і оцінку рівня ділової активності в регіоні. Оцінювання проведено на основі даних про результати функціонування економіки семи областей (Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Рівненської, Тернопільської, Чернівецької) Західного регіону України.

За результатами діагностики рівня динаміки показників основних видів економічної діяльності аналізованих областей сформовано аналітичну основу для прийняття відповідних програм розвитку господарського регіону.

Для наукових працівників, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, державних службовців, підприємців.

Авторський колектив:

д.е.н. Ішук С.О.; к.е.н., с.н.с. Кулініч Т.В.; к.е.н., с.н.с. Андел І.В.; Лиса О.І.; Ткач С.М.; Горин Г.В., Деркач М.В.

Рецензенти:

Шевчук Л.Т. - доктор економічних наук, професор (Інститут регіональних досліджень НАН України, зав. відділу);

Павліха Н.В. - доктор економічних наук, професор (Волинський національний університет ім. Лесі Українки, зав. кафедри)

ISBN 978-966-02-4250-0 (серія)

ISBN 978-966-02-5573-9

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту регіональних досліджень НАН України (протокол № 10 від 23 грудня 2009 р.)

© Інститут регіональних досліджень НАН
України, 2009

ЗМІСТ

Вступ	4
Методичні підходи до оцінювання економічного розвитку областей регіону	5
Волинська область	11
Оцінка абсолютних показників економічного розвитку	11
Аналіз ефективності використання виробничих ресурсів.....	17
Оцінка рівня ділової активності	23
Закарпатська область	30
Оцінка абсолютних показників економічного розвитку	30
Аналіз ефективності використання виробничих ресурсів.....	36
Оцінка рівня ділової активності	42
Івано-Франківська область.....	50
Оцінка абсолютних показників економічного розвитку	50
Аналіз ефективності використання виробничих ресурсів.....	56
Оцінка рівня ділової активності	62
Львівська область.....	70
Оцінка абсолютних показників економічного розвитку	70
Аналіз ефективності використання виробничих ресурсів.....	76
Оцінка рівня ділової активності	83
Рівненська область.....	92
Оцінка абсолютних показників економічного розвитку	92
Аналіз ефективності використання виробничих ресурсів.....	98
Оцінка рівня ділової активності	105
Тернопільська область.....	113
Оцінка абсолютних показників економічного розвитку	113
Аналіз ефективності використання виробничих ресурсів.....	119
Оцінка рівня ділової активності	125
Чернівецька область	133
Оцінка абсолютних показників економічного розвитку	133
Аналіз ефективності використання виробничих ресурсів.....	139
Оцінка рівня ділової активності	145
Висновки.....	152
Список використаних джерел.....	158

ВСТУП

В умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи особливого значення набуває оцінка рівня економічного розвитку регіонів України. Відтак, формування пріоритетів стратегічного управління розвитком регіональної економіки і реалізація їх на практиці має базуватися передусім на результатах діагностики потенціалу окремих областей із позицій адаптованості їх господарського комплексу до впливу стохастичних чинників зовнішнього середовища. Нестабільність цього середовища зумовлює відповідні зміни в методиках оцінки рівня економічного розвитку областей України. Ці зміни пов'язані із:

- по-перше, збитковістю діяльності великої кількості господарюючих суб'єктів регіону, а отже, і видів економічної діяльності (ВЕД), до яких вони належать;
- по-друге, необхідністю формування позитивного орієнтуру для розвитку тих підприємств (ВЕД), які знайшли можливості для адаптації до складних зовнішніх умов і планують підвищити ефективність свого господарювання.

З огляду на актуальність тематики моніторингу соціально- економічних трансформаційних процесів на мезорівні, в Інституті регіональних досліджень НАН України розроблено загальні методичні підходи до оцінки рівня економічного розвитку областей регіону. Методика апробована на статистичних даних щодо функціонування економіки в семи областях (Волинській, Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській, Рівненській, Тернопільській та Чернівецькій) Західного регіону України у 2003-2008 рр. Інформаційною базою дослідження стали офіційні статистичні дані, ..з опубліковані в статистичних щорічниках і на сайтах Головного управління статистики областей Західного регіону України.

Отримані результати діагностики рівня і динаміки показників функціонування ключових видів економічної діяльності (об'єктів промисловості, сільського господарства, торгівлі та будівництва) створюють аналітичну основу для формування відповідних програм і прогнозів розвитку господарського комплексу Західного регіону України.

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ОБЛАСТЕЙ РЕГІОНУ

Проведення порівняльної оцінки рівня економічного розвитку областей регіону передбачає розрахунок множини абсолютних і відносних показників, які характеризують ефективність використання виробничих ресурсів (капітальних, трудових та матеріальних) і ділову активність у регіоні.

Абсолютними показниками, які відображають основні тенденції економічного розвитку області, визначено:

- 1) валовий регіональний продукт області;
- 2) обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) підприємствами області (включно з малими підприємствами);
- 3) середньорічну кількість найманих працівників за усіма видами економічної діяльності області загалом;
- 4) сумарну вартість активів підприємств та організацій області;
- 5) основні засоби за усіма видами економічної діяльності області;
- 6) інвестиції в основний капітал області;
- 7) прямі іноземні інвестиції в область;
- 8) внутрішні поточні витрати на наукові та науково-технічні роботи, виконані власними силами організацій (підприємств);
- 9) фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування за усіма видами економічної діяльності області загалом.

Частина показників з наведеного переліку відображає вхідні виробничі ресурси, зокрема: трудові (3-ій показник), капітальні інвестиції (5-ий показник), фінансові (4-ий показник). Інші показники характеризують вкладені у розвиток (або оновлення) виробничих ресурсів інвестиції (6-ий, 7-ий та 8-ий показники), а також віддачу від використання цих ресурсів або отримані результати (1-ий, 2-ий і 9-ий показники).

Значення наведених абсолютних показників розміщені в статистичних щорічниках областей, а тенденції їх зміни, відображені через середньорічні абсолютні і відносні прирости, визначаються шляхом розрахунку. Для поглибленого дослідження зміни показників віддачі від використання виробничих ресурсів та отриманих результатів (1-ий, 2-ий і 9-ий показники) з метою вивчення структурних зрушень внеску ключових видів економічної діяльності області у формування названих результативних показників додатково застосовується прийом вертикального аналізу.